HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בכורים לפירא. לחיטין התלויין בהם בכורים: **למזבח קאמרינן.** שלא יאכל מזבח קודם להם חיטים מדשים ז] והכא אכל ליה מזבח עומר מפירי דהא שתא ח] דמיהך שתא גינהו דבחדא שתא גדלו ביחד (ט) ועומר שרינהו לאכילת אדם מ] ושתי הלחם שרינהו להביא בכורים מפירות המלוין י]: **הנצה שריין.** שהיולו קודם להם או חנטה שריין. חנטה הוי פירי יותר מהנצה: **השתא.** לגבי תבואה שריין עומר ושתי הלחם בהשרשה תבואה הנשרשת יא] קודם לעומר אף על פי שלא גדלה כלום וכדקתני מתני׳ הנצה וחנטה דפירי מיבעיא: **אלא הנצה וחנטה דעלה מי הוי.** הנצה דעלה בפירות המלוין בהשרשה דתבואה או לא: **דחנדינהו וזרעינהו קודם לעומר.** הלא שריינהו עומר דאשתקד ולא השרישו בשעת עומר זה: **מהו לנקוטי.** לנקוטו מהן קודם השרשתן: **כמאן דשדיין בכדא דמיא ושרינהו עומר.** הכא דאמרן ואם לאו אסורין עד שיבא עומר הבא בגידוליהן מיירי אי לומא בטילינהו לגבי ארעא אי לא: **שדאי בה בדבעי ואתו סהדי כו׳.** אין מכחישין אותו במה שזרע אלא שאומרים אמין לה די בכי האי שיעורא: **פיל שבלע כפיפה מצרית כו׳.** האי דבעא מייה רב אדא בר אהבה מרב דימי מנהרדעא בפ׳ לא יחפוך (ב״ב כב.) פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לאו בכפיפה ממש בעא מייה דאם כן אמאי לא הוה בילה מתני׳ היא דאין עוין מטומאתן אלא בשיעור דעדיין לא השרישו מהו לנקוטי לזוקטן מן הארץ ומיכל מינייהו הא דשדיין בארעא כמאן דשדיין בכדא (דמי) בכלי להצניע דמי ושרינהו עומר. אז דלמא בטיל לה גבי ארעא והויין כחיטין שלא השרישו לפני העומר ולא שרי להו עומר: דאמרי דלא שדא בה אלא חמשה גרירי והוי אונאה שתות אז דלמא בטיל לה גבי ארעא ואין אונאה לקרקעות ואין נשבעין עליהן דאין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות: חישב עליהן לאכילה אין ממנה טומאת אוכלין דבמחשבה גרידא לא מיטמא עד דלקטן: משום כחישותן במני בהמה: כפיפה מצרית. של נצרים: אלא בשינוי מעשה. ואכתי לית בה שינוי מעשה:

והאמר רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפי׳ פחות מכדי אונאה חוזר. לא שיחזיר אונאה קאמר אלא אפילו ביטול מקח הוי כדמוכח לקמן בפרק המודה (דף עז.) ובפרק המוכר את הספינה (ב״מ דף נ.) ויש לדקדק מכאן דמילתא דרבא איתמר אפילו אקרקעות וכן משמע בפ״ב דקידושין (דף מב:) דקאמר אבל פלגי במשמתא לא כדרבא כו׳ ורבינו שמואל לא פי׳ כן בפרק בית כור (ב״מ קג:) [ושם קד. ד״ה פחות] דתנן בית כור עפר אי מוכר לך מדה בחבל פיחת כל שהוא יכנה תותיר ט) כל שהוא יחזיר משמע כי המקח קיים ופירש רבינו שמואל כי מקח קיים דאע״פ שטעו במדה לא איתמר דרבא אלא במטלטלי ולא משמע הכי כדפרישית אלא הייינו טעמא התם שיודע ומכיר בשדה שהוא מוכר לו ויודע שיש שם פחות או יותר אלא לפי מה שיעלה לפי חשבון בית כור מלומלם ט) יפחות ויכנה: **שדאי בה בדבעי ואתו סהדי כו׳.** אין מכחישין אותו במה שזרע אלא ט) שאומרים אמין לה די בכי האי שיעורא: **פיל שבלע כפיפה מצרית כו׳.** האי דבעא מייה רב אדא בר אהבה מרב דימי מנהרדעא בפ׳ לא יחפוך (ב״ב כב.) פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לאו בכפיפה ממש בעא מייה דאם כן אמאי לא הוה בילה מתני׳ היא דאין עוין מטומאתן אלא בשיעור דעדיין לא השרישו מהו לנקוטי לזוקטן מן הארץ ומיכל מינייהו הא דשדיין בארעא כמאן דשדיין בכדא (דמי) בכלי להצניע דמי ושרינהו עומר. אז דלמא בטיל לה גבי ארעא והויין כחיטין שלא השרישו לפני העומר ולא שרי להו עומר: דאמרי דלא שדא בה אלא חמשה גרירי והוי אונאה שתות אז דלמא בטיל לה גבי ארעא ואין אונאה לקרקעות ואין נשבעין עליהן דאין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות: חישב עליהן לאכילה אין ממנה טומאת אוכלין דבמחשבה גרידא לא מיטמא עד דלקטן: משום כחישותן במני בהמה: כפיפה מצרית. של נצרים: אלא בשינוי מעשה. ואכתי לית בה שינוי מעשה:

דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מי הוי עיכול כו׳. תימה מי גרע מחיטין שבגללי בהמה לעניל לקטן לאכילה מטמאין טומאת אוכלין ואי הוי עיכול לא ליטמו טומאת אוכלין ויש לומר שאני טומאת אוכלין דתלוי בדלוחא לגר או לגלג והתם היא חזיא אפי׳ לגר אבל מזאבים שבלעו תיעוקות וטיהרו את הבשר וטמאו את הטעמות אתי שפיר דטומאת מת לא תליא אלא בעיכולי יד] וא״ת דהכא מסקי׳ דבשר דרכיך הוי עיכול ובפ״ק דבכורות (דף ז:) תנן דג טהור שבלע דג טמא אסור באכילה ולא הוי עיכול ותירץ רב האי טו] דשאני טומאה כ) דאפשר טומאה לא מפשיג עוד י״ל דהיכא דילא דרך בית הרעי הוי עיכול טפי מהתם דנמלא בטעמיו וא״ת דבפ׳ י״ל דאכלות תנן ומייתי לה בפרק בתרא דשבת (דף קנה:) כמה תשהה בטעמיו בעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף ובעודו בטעמיו נמי קאמר דהא מייתי לה אלבא שאכל בשר המת ומת ומוטל על האסקופה וי״ל דמתניתין דבכורות כרבי יהודה בן בתירא דאמר התם בעופות ובדגים מעת לעת ובלא שהה מיירי אי נמי דגים הנבלעים קטי טפי מז] א״נ נהי דאיסקיל מתורת אוכל לענין טומאת אוכלין מ״מ לענין איסור לא ליהוי עיכול כ) מידי דהוה חלב שבכפרים ובכל עוף טהור בכל מקום (עוקצים פ״ג מ״ג) שלריך מחשבה אע״ג דלענין איסורא לקי בלא שום מחשבה וזהו כתירוצו של רב האי מיהו אין ראיה מזה דאין לך מחשבה גדולה מזו שמשים חלב בפיו ואוכלו וא״ת והאמרינן בפ״ב דיומא (דף פא.) זר שבלע שזפין של תרומה והקיא ובא אחר ובלעו הראשון משלם קרן וחומש והשני אינו משלם אלא דמי עצים לראשון אלמא לענין איסור חציצ״ע ותירץ ה״ר חיים דהתם לאו משום דהוי עיכול אלא לפי ס שכבר נתחללה התרומה יז] כדאשכחן בפ״ק דכריתות (דף ז. כהן מ) שקר יח] תרומה בן עמו ישראל מתעגל בה ואינו חושש ומפרש התם טעמא משום דמחוללת כבר ס וטעמא דלא חציצ״ע דבפ׳ בהמה המקשה (חולין עא.): התם משום דאקוטי טפי ובגילה דלא חציצ״ע התם עיכול היינו בדלא שהה כדי עיכול כדקאמר מי לא עסקינן דאכל סמוך לשקיעת החמה ומתוך הסברא היה נראה בין לענין איסור בין לענין טומאה דכל דבר שהוא שלם שייכר בשלימותו שלא נתעכל ולא נלעם בפיו כגון חיטין שלימים שבגללי בקר ודגים שלימין

מקח טעות הוי לאחוז שיהן דהא לרבא ליה הוי מזרע כמי שמתאנה טפי מן המתנה דפקח רבא בפרק המוכר (ב״מ דף נ.) הלכתא שתות קנה ומחזיר אונאה אבל בחמות משמתא הוי מחילה ויותר משמתא שיהן מחזיקן (רשב״ם ב״ב צ.). **כדבעי לה.** כמה שצריך לקרקע למידי דלאומדא דשכיח דעבו הוי כדין אונאה (ב״מ נו:). **נשבעין עליהן.** אם הודה במקצת כגון שענו, ופקקא עמי לזרוע ו׳ שמקרחי לך חזיתא מעם וזרע אומר זרעתי חמש ומתאה (שם). **כפיפה מצרית.** של נצרים של עדבה מהו. מי חשיב כמעובל והיה ליה כבלי גלגים ואין מקבל טומאה עוד (בבא בתרא כב.). **כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה.** מאחר שחישב עליו שיעיטנו ממות שהוא עכשיו ולא יוסף מיקון אחר הוא גמר מלאכתו ומקבל טומאה (שבת נב:) משמשכר עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגא או לדוגלניך כיון שעיבדו מקבל טומאה, ואמלמי שיבדו לרלוטות וסקדלין אין מקבלין טומאה עד שיגמרו למלאכת הסמלדות (סוכה יד.). **ואין עולין מטומאתן.** מקבלהה **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקלקלה שיסברה אז יקבלם, וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מטומאת קבלת טומאה שיהו במחשבה זו, אלא בשינוי מעשה עד שיחמיל לשוף לסבן ולגבל (קידושין נט.). **ואין עולין מטומאתן.** מטומת טומאה שיהיה להן ואע״פ שעדיין לא נטמאו משמגמלך עליהן, אין עולין מלקבל טומאה אלא בשינוי מעשה (שבת נח:).

ראיה מכאן להתיר חטין שנמצאו בעוף בפסח משום דהוי עיכול כיון שהמה בעין דלא הוי עיכול. תו״ח: **טו)** רב האי. דאיסור אכילה לא תליא בעיכול כי אם טומאה דשאני: **טז)** טפי מבשר המת: **יז)** התרומה באכילת הראשון: **יח)** שקר שמן של:

מסורת הש״ס

ב) ב״מ נו: ע״ש. **ג)** [לקמן נו.], **ג)** קדושין מב: [ושם אימא רבנן] לקמן עז. ב״מ נו: ב״ב נ., **ד)** מוספתא טהרות פ״ט ה״ז, **ה)** [ב״ב נכ.], **ו)** כלים פכ״ה מ״ט שבת נב: ומה: סוכה יג: קדושין נט., **ז)** ב״ל קודם לעומר לו קודם לשתי הלחם אע״פ כו׳. ב״ק. **ח)** ב״ל כל שהוא יחזיר ופי׳ רבינו שמואל יעבה המוכר כפי הפחת והמקח קיים דאע״פ שטעה כו׳. ב״ק, **ט)** ב״ל מ״ה סם פיחת כ״ש יעבה והכ״ל. ב״ק, **י)** אמתר שיש לפ״ל כו׳. ב״ק, **כ)** [ני׳ ביצה ז.], **ל)** ב״ל מידי דהוה חלב וגבנת עוף טהור שבכפרים וגבנת בהמה טמאה בכל מקום שבכרך כו׳ ועיין בפ״ג דעוקצין. ב״ק, **מ)** ב״ל שקר שמן תרומה. ב״ק.

תורה אור השלם

1. וְכִי תִגָּשׁוּן עִוֶּר לְזִבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֻלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: מלאכי א ח

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה למזבח וכו׳ ביאר רק עומר שרינהו: **(ב)** ד״ה והשתא נמי כתיבי:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה דבלע וכו׳ **אלא לפי שכבר נתחללה** התרומה. עיין כתוס׳ דף לא ע״ב תוס׳ ד״ה ומתמיה וכיומא דף עא תוס׳ ד״ה דתנן: **בא״ד ומבעית אלא חשיב עיכול.** תמוה לי דממי קושיא הא הוי כמו בגלע כפיפה דלא בטל טומאה כיון דהיה תמלא כלי:

מוסף רש״י

עומר מתירה. קס״ל מגידולין דידהו קמיבעיא ליה, ולהכי קמקשה מי לאכרום קודם לעומר תנינא. דעומר מתיר את גידוליהן במסכת מנחות (דף עא). והתם מפרש טעמא אי דלא אשרוש. בשעת הנצה דעומר תנינא. דאין עומר מתירן דחבדינהו. מן המדש והוי לריכים שיתיר עומר לאכילה וזרעינהו קודם לעומר. וחלף ליה עומר עליהן בדלא אשרוש מהו למיגנקט מיניהו ומיכל. לכומר מגידוליו דידהו לא מיבעיא לן אסרי אפי׳ התיר עומר של אשתקד את הזרעים קודם שומרעו חדעם קודם העומר ולא הסריהו הוי הגידולין אסורין עד שיבא עומר הבא בגידוליו אסורין עד שיבא עומר הבא בגידוליהן מיירי לא דלמא בטילינהו אגב ארעא. דבקרקע בעלמא דמו ולא שייך עומר גבייהו למשרינהו (בבא מציעא נו: ז.). יש להן אונאה. אם מכרן שדאי. דנמתי בה שם אמין חזרה. דמקח טעות הוא דהא בהדיא פירש בחזקת כן ואינו כן ואינו שהמקח טעות הוא אפילו בטיל לה אגב ארעא מחיר, דנהי דלאמעיט קרקעות מדין אונאה, מדין מקח טעות לא אימעיט שהרי אין זה מכר דאדעתא דהכי לא זבן (שם נז:). **כל דבר שבמדה.** דכיון דקפיד לא אמיל, (להלן עז.) שהוטעה במדה, אפילו פחות מכדי אונאה הייינו פחות מאמות דהוי מחילה בחפץ הנמכר בחומר, הכא חזר משום דטעות גמור הוא ושייהם נמי חזרין, אלא משום דפחות מכדי אונאה הוי מחילה לגמרי לא נתכוין רבא אלא לאפוקי ממתילה, ומיהו שבגללי בקר: ו) נמי כחישי: ז) חדשים הס״ד ואח״כ מה״ד והא אכל: **ח)** דהא שתא דמחד שתא נינהו כו׳ גדולו יחד: **ט)** אדם הס״ד ומה״ד שתי הלחם להביא: **י)** האילן. בפרק כל הקרבנות הס״ד ומה״ד הנצה שריין אותם: **יא)** בקרקע זו שש: **יב)** והשתא נמי: **יג)** במחשבה כגון: **יד)** בעיכולי. מיהו קשה דאמרינן בפרק בהמה המקשה (דף עא ע״א) טומאה בלועה מנ״ל דלא מטמאה דכתיב והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו מי לא עסקינן דאכלה בין המשמות ואמר רחמנא ובא השמש וטהר ואע״ג שהוא [נוגע] תמיד לנבלה שבתוכו ומאי מוכח דלמא טעמא לאו מטומה נבלה אלא משום עיכול ר״ל דה״פ מי לא עסקינן דאכלה כל כך סמוך לשקיעת החמה שאין לו שהות להתעכל. ומ״מ קשה דמוכיח בתר הכי מטבעת דטומאה בלועה טהור [בלע טבעת טמאה טובל ואוכל בתרומה] דקיאה טמאה וחזר וטמאתו ואמאי לימא עיכול דהא פסק ותני ואפילו לזמן מרובה ר״ל דשאני טבעת דאינו [מתעכל] א״נ משום דאיי כלי ואין הכלים יורדין מטומאתן אלא בשינוי מעשה והרב ר׳ שמשון משאגן אמר דכל דיני עיכול תלוי הכל בראות העין לפי מה שאנו רואין אותם שלמים וכן דג טהור שבלע דג טמא שלם ובבשר **א)** שאמר עיכול בנתעכלה ובעצמות דאקושי אפי׳ [נתמעך] ונשתברו קצת לא הוי עיכול והמרגיין דבלע הפיל דקשה כעצמות מבעיא לן ולדברי אין להביא

עין משפט נר מצוה

לט א מיי׳ פ״ז מהלכות תמידין ומוספין הלכה כ:
מ ב מיי׳ פ״א מהלכות מאכלות אסורות הל׳ ה ופ״ש [טוש״ע י״ד סימן לג] סעיף ד]:
מא ג מיי׳ פט״ו מהל׳ מכירה הל׳ ג טוש״ע ח״מ סימן לגב סעיף ג:
מב ד ה מיי׳ פי״ג מהלכות מכירה הלכה טז טוש״ע ח״מ סי׳ רכז סעיף לד וכתי פסק ומשנינן אומו שבוע: היקם:
מג ו מיי׳ פ״ג מהלכות טומאת אוכלין הלכה יח:
מד ז מיי׳ פ״ו מהלכות איסורי מזבח הלכה יג:
מה ח מיי׳ פ״ח מהל׳ מכל׳ הלכה ז:
מו ט מיי׳ פ״ח מהלכות כלים הלכה י:
מז י מיי׳ פ״ח שם הל׳ ז:

רבינו גרשום

שלא כסדרן שריין ולא מצית אמרת דמיימי עומר מהנך דאשרוש וכו׳ **ט)** כלו׳ דשתי הלחם הוו בכורים דמי סברת דבכורים דפירא קאמרינן דהוו בכורים כלומר דהנך דאשרוש קודם עומר הוו פירי אחר והוו בכורים. ואגן שתי הלחם דליהוו בכורים למזבח קא בעינן ואי אמרת דליתי עומר מן החטים אף על גב דאשרוש קודם לשתי הלחם ולא הוו ממין אלו מכל מקום שם חטים אחת הן והא אכיל ליה מזבח מפירי מחטים דהא שתא בעומר ולא הוו שתי הלחם בכורים הלכך עומר בא מן השעורים כדי שיהא שתי הלחם בכורים גמורים של חטים שעדיין לא אכל המזבח מהן: שתי הלחם הנצה שריין או חנטה [שריין]. דבעינן שיהו שתי הלחם מתיר במקדש בין מנחות ונסכים ובין פירות איילן דדאמרינן בפרק כל קרבנות הצבור וקא בעי הכי שתי הלחם שריין הני פירות דהנינו קודם לעומר או דילמא לא שריין אלא הנך פירי דחנטו קמי עומר דחנטה יתירה מהנצה השתא השרשה דאכתי לא מינברא מיבעיא: אלא הנצה דעלה דאילן: לא צריכא דחצדינהו קודם לעומר וזרעינהו קודם לעומר ואתא עומר חליף עלייהו ועדיין לא השרישו מהו לנקוטי לזוקטן מן הארץ ומיכל מינייהו הא דשדיין בארעא כמאן דשדיין בכדא (דמי) בכלי להצניע דמי ושרינהו עומר. אז דלמא בטיל לה גבי ארעא והויין כחיטין שלא השרישו לפני העומר ולא שרי להו עומר: דאמרי דלא שדא בה אלא חמשה גרירי והוי אונאה שתות אז דלמא בטיל לה גבי ארעא ואין אונאה לקרקעות ואין נשבעין עליהן דאין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות: חישב עליהן לאכילה אין ממנה טומאת אוכלין דבמחשבה גרידא לא מיטמא עד דלקטן: משום כחישותן במני בהמה: כפיפה מצרית. של נצרים: אלא בשינוי מעשה. ואכתי לית בה שינוי מעשה:

שיטה מקובצת

ל) הנצה שריין. משמע דפירות האילן נמי תליא בשריותא דשתי הלחם והא דאמרינן לעיל (מנחות) [נסכים] בכורים שהקריב קודם לעומר כשרים היינו בדיעבד דוקא. תו״ח: **מ)** שריין: **נ)** כי השרשה. ושתי הלחם שרי בהשרשה דומיא דעומר. תו״ח: **ד)** תיבות ריש להן אונאה נמחק: **ס)** חטין

ע) בקרקע דאמרינן דבמחשבה בלועה טהור [בלע טבעת טמאה וחזר וטמאתו דאיי כלי ואין הכלים יורדין מטומאתן אלא בשינוי מעשה והרב ר׳ שמשון משאגן אמר דכל דיני עיכול תלוי הכל בראות העין לפי מה שאנו רואין אותם שלמים וכן דג טהור שבלע דג טמא שלם ובבשר **א)** שאמר עיכול בנתעכלה ובעצמות דאקושי אפי׳ [נתמעך] ונשתברו קצת לא הוי עיכול והמרגיין דבלע הפיל דקשה כעצמות מבעיא לן ולדברי אין להביא

פ) מולי ל״ל ובכשר שמרגין דבמחשב כמעובל מיירי שלאיכו שנתעכלה ובעצמות וכו׳.